

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 listopada 2015 r.

Sąd Rejonowy w Środzie Śląskiej Wydział I Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Bartłomiej Rajca

Protokolant: Mirosława Mękarska

po rozpoznaniu w dniu 29 października 2015 r. w Środzie Śląskiej na rozprawie

sprawy z powództwa małoletniej J. Ł. reprezentowanej przez przedstawiciela ustawowego A. Ł.

przeciwko Towarzystwo (...) SA z/s w W.

o zapłatę i ustalenie

I. zasądza od strony pozwanej Towarzystwo (...) SA z/s w W. na rzecz powódki J. Ł. kwotę 48.486,48 zł (czterdzieści osiem tysięcy czterysta osiemdziesiąt sześć złotych 48/100) wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od kwot:

- 47.439,57 zł za okres od dnia 04.01.2012 r. do dnia zapłaty,

- 355,04 zł za okres od dnia 06.07.2012 r. do dnia zapłaty,

- 691,87 zł za okres od dnia 15.08.2014 r. do dnia zapłaty;

II. ustala odpowiedzialność strony pozwanej wobec powódki za mogące się ujawnić w przyszłości następstwa wypadku komunikacyjnego, któremu powódka uległa w dniu 18.04.2011 r.;

III. umarza postępowanie w zakresie roszczenia powódki o zapłatę kwoty 186,81 zł;

IV. w pozostałym zakresie powództwo oddala;

V. zasądza od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 6.251 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym do tut. Sądu w dnia 22 października 2014 r., skierowanym przeciwko (...) SA w W., małoletnia powódka J. Ł., reprezentowana przez przedstawicielkę ustawową – matkę A. Ł., wniosła o zasądzenie na jej rzecz od strony pozwanej łącznej kwoty 52.673,29 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi:

- od kwoty 51.794,61 zł za okres od dnia 18.12.2011 r. do dnia zapłaty,

- od kwoty 878,68 zł za okres od dnia 15.08.2014 r. do dnia zapłaty

oraz o ustalenie wobec strony pozwanej odpowiedzialności na przyszłość za skutki wypadku z dnia 18.04.2011 r. oraz o zasądzenie od strony pozwanej zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 5.400 zł oraz 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

W uzasadnieniu swojego żądania powódka twierdziła, iż w dniu 18.04.2011 r. doszło do wypadku komunikacyjnego w wyniku którego powódka doznała poważnych obrażeń ciała oraz przechodziła opisany w pozwie proces leczenia i rehabilitacji skutków wypadku oraz doznała określonych zaburzeń o charakter psychologicznym. Stronę

pozwaną i sprawcę wypadku łączyła umowa obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych. W związku z wypadkiem strona pozwana prowadziła postępowanie likwidacyjne i uznała swoją odpowiedzialność co do zasady. Matka powódki pismem z dnia 07.11.2011 r., doręczonym pozwanemu w dniu 17.11.2011 r. zgłosiła szkodę stronie pozwanej. W następnych pismach kierowanych do strony pozwanej, powódka wskazywała dalsze roszczenia. Strona pozwana uznając swoją odpowiedzialność co do zasady wypłaciła poszkodowanej świadczenia:

- 13.800 zł tytułem zadośćuczynienia,
- kwotę 1.940,49 zł tytułem kosztów leczenia,
- kwotę 1.260 zł tytułem zwrotu kosztów opieki,
- kwotę 615,85 zł tytułem zwrotu kosztów dojazdów,
- kwotę 974,71 zł tytułem zwrotu utraconych zarobków.

Świadczenia te uwzględniały określone przez pozwanego 40 % przyczynienia się powódki do powstania szkody, gdyż strona pozwana uznała, że zachowanie małoletniej i nienależyte wykonywanie opieki nad nią przez matkę winno skutkować obniżeniem wypłaty świadczeń o 40 %. Pełnomocnik powódki pismem z dnia 12.05.2014 r. wystąpił do strony pozwanej o zapłatę dalszego zadośćuczynienia w kwocie 50.200 zł uwzględniającego 20 % przyczynienia się poszkodowanej do powstania szkody oraz dalszego odszkodowania dotyczącego zwrotu kosztów leczenia (nowe rachunki) w kwocie 878,68 zł, uwzględniającego 20 % przyczynienia się poszkodowanej do powstania szkody (rachunki opiewały na kwotę 1.098,35 zł), a także wypłatę kwoty 1.597,01 zł jako uzupełnienie wcześniej wypłaconego odszkodowania z uwzględnieniem 20 % przyczynienia. Strona pozwana odmówiła jednak spełnienia świadczeń w żądanej przez powódkę wysokości. W ocenie powódki przyznane przez stronę pozwaną zadośćuczynienie w kwocie 23.000 zł (wypłacono 13.800 zł przy przyjęciu 40 % przyczynienia) jest nieadekwatne i niewspółmierne w stosunku do doznanej przez nią krzywdy i cierpienia w rozumieniu art. 445 § 1 Kc, w związku z tym dochodzi w niniejszej sprawie m.in. uzupełniającego zadośćuczynienia w wysokości 50.200 zł, tj. w kwocie 80.000 zł przy przyjęciu 20 % przyczynienia (80.000 zł – 16.000 zł (20 % przyczynienia) – 13.800 zł (kwota już wypłacona przez stronę pozwaną = 50.200 zł). Dodatkowym argumentem za uwzględnieniem zgłoszonego roszczenia jest opinia dr n. med. L. M. (1) ustalająca 30 % uszczerbku na zdrowiu. Odnośnie roszczenia o uzupełniające odszkodowanie powódka wskazała, że na podstawie art. 444 § 1 Kc żąda zwrotu kosztów leczenia powstałych w toku postępowania likwidacyjnego szkody (nowe rachunki) w kwocie 878,68 zł zgłoszone pozwanemu z uwzględnieniem 20 % przyczynienia się poszkodowanej do powstania szkody (rachunki opiewają na kwotę 1.098,35 zł (1.098,35 zł – 219,67 zł (20 % przyczynienia) = 878,68 zł. Jednocześnie powódka dochodziła kwoty 1.594,61 zł tytułem dopłaty do przyznanego przez stronę pozwaną odszkodowania uwzględniającego 20 % przyczynienia się poszkodowanej do powstania szkody, a nie 40 % jak ustaliła to strona pozwana.

Na tę kwotę składały się:

- kwota 614,28 zł – tj. 20 % z kwoty 3.071,41 zł (koszty leczenia) wyszczególnione w decyzji strony pozwanej z 16.03.2012 r.;
- kwota 420 zł – tj. 20 % z kwoty 2.100 zł (koszty opieki) wyszczególnione w decyzji strony pozwanej z 16.03.2012 r.,
- kwota 205,29 zł – tj. 20 % z kwoty 1.026,43 zł (koszty dojazdu do placówek medycznych) wyszczególnione w decyzji strony pozwanej z 16.03.2012 r.,
- kwota 355,04 zł – tj. 20 % z kwoty 1.775,21 zł (utracone dochody, faktura VAT nr (...)) wyszczególnione w decyzji strony pozwanej z 05.07.2012 r., w wyniku której powódce przyznano z tego tytułu kwotę 1.072,35 zł.

Powódka przyznała, że przyczynienie się małoletniego, któremu ze względu na wiek nie można przypisać winy, nie prowadzi do zwolnienia sprawcy szkody od odpowiedzialności, jednak skutkować może zmniejszeniem świadczeń przy uwzględnieniu stopnia przyczynienia. Powódka nie zgadzała się z podjętą przez stronę pozwaną decyzją, ustalającą przyczynienie się w rażąco wygórowanej wysokości, które w ocenie poszkodowanej jest przyjęte w sposób dowolny bez jakiegokolwiek uzasadnienia merytorycznego.

Niedostateczny nadzór ze strony matki, polegający na zbyt słabym trzymaniu córki za rękę podczas powrotu ze spaceru, skutkował wyrwaniem się powódki (chcącej przywitać się z ojcem) i wtargnięciem wprost pod cofający się pojazd typu „pomoc drogowa”. Ustalone przez stronę pozwaną przyczynienie się małoletniej do powstania szkody w wysokości 40 % bez uwzględniania jej wieku, skutków zdarzenia których nie można było przewidzieć jest zbyt wygórowane. Ponadto powódka zarzuciła, że strona pozwana nie jest konsekwentna w swoich ustaleniach, bowiem w decyzji z dnia 04.06.2014 r. zaproponowała zmianę przyczynie na 30 % w przypadku zawarcia niekorzystnej dla powódki ugody. Powódka jest dzieckiem grzecznym, zdyscyplinowanym, nie przysparzającym kłopotów wychowawczych. Matka poszkodowanej trzymając powódkę za rękę nie mogła przewidzieć, że powódka się wyrwie, ponieważ ta nigdy tego nie czyniła. Z tego względu zdaniem powódki 20 % przyczynienia się będzie adekwatne do zachowania małoletniej. Roszczenie w zakresie odsetek ustawowych od kwoty 51.797,01 zł, liczonych od dnia 18 grudnia 2011 r. do dnia zapłaty powódka uzasadniła treścią art. 817 § 1 Kc i art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, oraz aktualną linią orzeczniczą. Powódka zawiadomiła stronę pozwaną o szkodzie w dniu 17.11.2011 r. wobec czego dochodzi odsetek za okres po upływie 30 dni od tej daty, a więc od 18.12.2011 r. Odnosnie odsetek ustawowych od kwoty 878,68 zł, liczonych od dnia 15.08.2014 r., powódka wskazała, że dochodzi ich od tej daty, gdyż w dniu 14.08.2014 r. upłynął 7-dniowy termin od dnia doręczenia wezwania stronie pozwanej (07.08.2014 r.) do zapłaty należnego odszkodowania. Wysokość żądanych kosztów zastępstwa procesowego uzasadniła treścią § 6 w zw. z § 2 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, określając je na 1,5 wysokości stawki minimalnej.

W odpowiedzi na pozew strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na swoją rzecz zwrotu kosztów procesu wraz z kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz kwoty 17 zł tytułem zwrotu kosztów opłaty skarbowej od pełnomocnictwa. W uzasadnieniu strona pozwana przyznała, iż ponosi odpowiedzialność odszkodowawczą za skutki zdarzenia z dnia 18.04.2011 r., w wyniku którego powódka doznała obrażeń ciała oraz że po przeprowadzeniu postępowania likwidacyjnego przyznała na rzecz powódki następujące kwoty:

- 13.800 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę,
- kwotę 1.940,49 zł tytułem zwrotu kosztów leczenia,
- kwotę 1.260 zł tytułem zwrotu kosztów opieki osób trzecich,
- kwotę 615,85 zł tytułem zwrotu kosztów dojazdów,
- kwotę 974,71 zł tytułem zwrotu utraconych zarobków.

Strona pozwana wskazała, że przyznane powódce kwoty uwzględniają 40 % przyczynienia, biorąc pod uwagę art. 362 Kc, gdyż z dokumentacji znajdującej się w aktach sprawy jednoznacznie wynika, że do wypadku doszło na skutek nienależytego wykonywania opieki nad małoletnią powódką, która widząc wracającego ojca podbiegła pod nadjeżdżający samochód. Z tego powodu w ocenie strony pozwanej wypełniony został w całości ciężący na niej obowiązek odszkodowawczy wobec powódki, a dalsze jej roszczenia względem strony pozwanej są bezpodstawne i wygórowane, gdyż wypłacona powódce kwota tytułem zadośćuczynienia w sposób właściwy spełnia charakter kompensacyjny i jest ekonomicznie dla niej odczuwalna. Strona pozwana zakwestionowała zaświadczenie lekarza

dr. n. med. L. M. (1) ustalającego uszczerbek na zdrowiu w wysokości 30 %, wskazując że wartość dowodowa tej prywatnej opinii lekarskiej, sporządzonej na zlecenie powódki jest znikoma i równa twierdzeniom samej strony. Ponadto procentowo określony uszczerbek na zdrowiu winien mieć jedynie pomocnicze znaczenie. Strona pozwana nie zgodziła się również z przyjętym przez powódkę 20 %-owym stopniem przyczynienia się poszkodowanej do powstania krzywdy i szkody. Zdaniem strony pozwanej zarówno matka jak i ojciec dziecka nie dopełnili swojego podstawowego obowiązku, jakim jest opieka nad małoletnim dzieckiem, w związku z tym ustalone w toku postępowania likwidacyjnego 40 % przyczynia się pozostaje adekwatne do stanu faktycznego w sprawie. Strona pozwana zakwestionowała też zasadność dochodzenia przez powódkę zwrotu kosztów leczenia w wysokości 878,68 zł. Powódka nie przedstawiła żadnego dowodu potwierdzającego że wszystkie zakupy leków były konieczne i pozostawały w adekwatnym związku przyczynowym ze zdarzeniem wywołującym szkodę. Ponadto powódka, na której spoczywa obowiązek minimalizacji szkody, w żadne sposób nie udowodniła, braku możliwości skorzystania z refundowanych przez NFZ usług medycznych czy konsultacji psychologicznej. Strona pozwana w szczególności wniosła o oddalenie roszczenia powódki o zapłatę kwoty 400 zł, poniesionej celem uzyskania opinii lekarskiej dr. n. med. L. M. (faktura VAT nr (...) r. z dnia 08.11.2013 r.), wskazując że powódka korzystała z porad lekarzy i wiedzę na temat swego stanu zdrowia posiadała, dysponując stosowną dokumentacją medyczną, nie było zatem podstaw do sporządzenia dodatkowej, prywatnej opinii lekarskiej. Odnośnie roszczenia o ustalenie odpowiedzialności strony pozwanej na przyszłość strona pozwana podniosła, że zasadnym byłoby ustalenie takiej odpowiedzialności strony pozwanej, gdyby wystąpienie takiej szkody w przyszłości było możliwe, a dochodzenie odszkodowania utrudnione ze względu na prawdopodobny upływ terminu przedawnienia roszczenia, co w niniejszej sprawie nie zachodzi. W zakresie odsetek strona pozwana z ostrożności procesowej wskazała, iż ewentualne odsetki od kwoty zadośćuczynienia powinny być zasądzone w niniejszej sprawie od dnia wyrokowania.

Nadto w piśmie z dnia 22.01.2015 r. strona pozwana zwróciła uwagę, że pozwem w niniejszej sprawie powódka dochodzi kwoty 878,68 zł tytułem zwrotu kosztów leczenia wynikających z faktur VAT nr (...), rachunku z dnia 16.01.2014 r., dwóch paragonów fiskalnych po 100 zł. Nadto powódka żąda zwrotu kosztów za odpis dokumentacji szpitalnej w wysokości 37 zł. W związku z tym strona pozwana podniosła, że decyzją z dnia 04.06.2014 r. strona pozwana dokonała zwrotu kosztów leczenia wynikających z trzech wyszczególnionych wyżej faktur łącznie opiewających na kwotę 311,35 zł. Z uwagi jednak, że uwzględniono 40 % przyczynienia, powódce wypłacona została kwota 186,81 zł. W związku z tym strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa co do kwoty 186,81 zł zapłaconej przez stronę pozwaną w dniu 06.06.2014 r.

Na rozprawie w dniu 05.02.2015 r. pełnomocnik powódki oświadczył, że cofa powództwo i zrzeka się roszczenia w zakresie kwoty 186,81 zł zapłaconej przez stronę pozwaną, podtrzymując powództwo w pozostałym zakresie.

Bezsporne było w sprawie, że strona pozwana ponosi odpowiedzialność odszkodowawczą za skutki zdarzenia z dnia 18.04.2011 r., któremu uległa powódka. Odpowiedzialność ta jest oparta o obowiązkową umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych, zawartą z właścicielem pojazdu, którym kierował sprawca zdarzenia. Bezsporne było również, że strona pozwana przyznała i wypłaciła powódce w toku postępowania likwidacyjnego kwoty: 13.800 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, kwotę 1.940,49 zł tytułem zwrotu kosztów leczenia, kwotę 1.260 zł tytułem zwrotu kosztów opieki osób trzecich, kwotę 615,85 zł tytułem zwrotu kosztów dojazdów, kwotę 974,71 zł tytułem zwrotu utraconych zarobków. Strona pozwana przyznając ww. kwoty powódce, uwzględniła w ich wysokościach 40 % przyczynienia się powódki do powstania zaistniałej krzywdy i szkody.

Sąd ustalił ponadto w sprawie następujący stan faktyczny:

W dniu 18 kwietnia 2011 r. ojciec powódki, zajmujący się zawodowo pomocą drogową, wracał ok. 19.00 – 20.00 po całym dniu pracy i parkował niewielką prędkością tyłem pojazd typu laweta na posesji w której zamieszkuje powódka z rodzicami. Na podwórku powódka była z matką, która trzymała ją za rękę w momencie gdy pojazd parkował na posesji. W tym momencie powódka wyrwała się z ręki matki i podbiegła do pojazdu ojca, chcąc go jak najszybciej powitać, czego nie zauważył ojciec powódki mając w czasie manewru parkowania na chwilę odwróconą głowę w drugą stronę, i lewa stopa powódki znalazła się pod lewym przednim kołem pojazdu ojca powódki. Pojazd ojca powódki zatrzymał się,

gdy rozległ się krzyk matki powódki. Rodzice powódki natychmiast zawieźli ją do szpitala na pogotowie, gdzie lekarz zdecydował o wezwaniu karetki pogotowia z W., która przyjechała dopiero po 1,5 godzinie. W tym czasie powódka bardzo cierpiała z bólu i utraciła dużo krwi. Po przewiezieniu powódki do szpitala powódka traciła już przytomność i przez 3 godziny przebywała operację, która jak dowiedzieli się rodzice powódki, była operacją ratującą jej życie.

Dowód: - zeznania świadka P. Ł. – nośnik zapisu – k. 146

- przesłuchanie przedstawicielki ustawowej powódki A. Ł. – nośnik zapisu – k. 297

W chwili wypadku powódka miała skończone 7 lat i nie miała żadnych problemów zdrowotnych, ani nie sprawiała problemów wychowawczych. Do tej pory nigdy powódka nigdy nie podbiegała do będącego w ruchu samochodu ojca, będąc dzieckiem grzecznym i zdyscyplinowanym. W wyniku najechania na lewą stopę powódki przez pojazd typu laweta, powódka doznała licznych obrażeń, w tym urazu zmiążdżenia i otwartej rany lewej stopy, złamania piszczeli, złamania kości sześciennej stopy, złamania kości klinowatej, złamania I, II, IV kości śródstopia lewego, złamania paliczek bliższych palców I, II, III. Ponadto w trakcie leczenia zdiagnozowano martwicę palucha stopy lewej, a w konsekwencji wykonano amputację palucha. Powódka przez 10 dni była nieprzytomna przebywając w szpitalu na oddziale intensywnej opieki medycznej, a następnie wielokrotnie poddawana była zabiegom operacyjnym, w którym m.in. stosowano stabilizację drutami z powodu deformacji pourazowej palca III oraz dokonano przeszczepu skóry z okolicy lewej pachwiny i uda.

Dowód: - odpis skrócony aktu urodzenia powódki – k. 29,

- karta informacyjna z leczenia szpitalnego z dnia 24.05.2011 r. – k. 32

- karta informacyjna z leczenia szpitalnego w Szpitalu im. (...) J. w T. – k. 30-31

- karta informacyjna nr (...) z dnia 18.04.2011 r. – k.33

- wynik badania radiologicznego z dnia 19.07.2012 r. – k.35

- konsultacja RTG z dnia 10.07.2013 r. – k.36

- konsultacja ortopedyczna z 29.09.2011 r. – k.34

- dokumentacja medyczna ze szpitala (...) w Ś. – k. 152

- dokumentacja medyczna z SPZOZ (...) Szpital (...) we W. – k.155-233

dokumentacja medyczna Szpitala im. (...) J. w T. – k. 235-245

- zeznania świadka P. Ł. – nośnik zapisu – k. 146

- przesłuchanie przedstawicielki ustawowej powódki A. Ł. – nośnik zapisu – k. 297

Po pierwszej operacji powódka została przeniesiona na szpitalny (...) i przebywała tam w nocy bez rodziców, gdyż im nie wolno było tam wówczas przebywać. Powódka nigdy wcześniej nie zostawała sama w nocy, bardzo bała się, płakała z bólu i za matką, moczyła się w nocy, co się jej do tej pory nie zdarzało, narażając się na niezadowolenie personelu medycznego z tego powodu. Jeszcze po wyjściu ze szpitala powódka przez pewien czas moczyła się w nocy. Łączny pobyt powódki w szpitalu trwał 5 – 6 tygodni. Po wypadku powódka przez okres kilku miesięcy pozostawała ograniczona ruchowo, będąc zmuszona do poruszania się na wózku inwalidzkim, a następnie przy pomocy kul łokciowych, nie mogąc przez to uczęszczać do szkoły i bawić się z koleżankami. Do tej pory powódka nie bała się szczepień, pobrań krwi czy wizyt lekarskich. Po wypadku i kolejnych operacjach, pobytach w szpitalach i wizytach lekarskich powódka bardzo się zmieniła, bardzo przeżywa i boi się wizyt, badań, zabiegów czy nawet widoku lekarza. Powódka obecnie źle sypia w nocy, budzi się, przychodzi do rodziców, gdy do tej pory spała normalnie, w swoim

pokoju. Powódka reaguje atakami hysterii i silnym płaczem szczególnie w sytuacji wizyt u lekarzy. Ponadto u powódki pojawiają się okresowe stany lękowe o charakterze napadowym. W takiej sytuacji powódka odczuwa silny stres, reagując napięciem nerwowym. Przez pewien czas po wypadku powódka miała straszny żal do ojca, za to co się stało i nie chciała się nawet z nim widzieć. Obecnie powódka ma 11 lat i mówi czasem ojcu, że ona wie że on nie chciał tego zrobić. Powódka wstydzi się rozebrać na wakacjach czy na basenie, chce żeby ubierać ją w obuwie zakrywające uszkodzoną stopę, gdyż stopa ta wygląda inaczej niż druga, jest opuchnięta i nabrzmiała. Przed wypadkiem powódka była bardzo pogodnym dzieckiem, roześmianym. Obecnie powódka zamknęła się w sobie, bardzo wstydzi się przed innymi dziećmi, gdyż zdarza się że robią jej przykrości z powodu jej stopy lub pytają się o jakieś szczegóły, mimo że wychowawczyni w jej klasie tłumaczy innym dzieciom, co się stało. Czasem powódka ze łzami w oczach opowiada, że dzieci się z niej naśmiewają. Powódka wstydzi się swojego wyglądu, chodzenia w obuwiu ortopedycznym, a wchodzi właśnie w wiek, gdzie wygląd ma duże znaczenie. Powódka z powodu tego wstydu nie chce obecnie też ćwiczyć na zajęciach w-f-u, mimo że rodzice na nią naciskają żeby brała udział w tych zajęciach z innymi dziećmi i była w ruchu. Powódka też skarży się czasem, że stopa jej puchnie od spodu. Nadto od spodu na stopie tworzą się jej odciski od opuchlizny. Powódka jest pod stałą kontrolą ortopedy, nosi obuwie ze specjalnymi wkładkami. Powódka uczęszcza na rehabilitację m.in. stopy, a w przyszłości czeka ją zabieg prostowania paluszków uszkodzonej stopy oraz zabieg wstawienia protezy amputowanego palca. Powódka też od momentu wypadku pozostaje pod opieką psychologiczną, w szpitalu, prywatnie i w szkole. Nadal jest dzieckiem zdyscyplinowanym. Powódka obecnie musi nosić specjalne obuwie, tak by lewa stopa, która jest też krótsza do drugiej, była stabilna. Powódka lubiła też chodzić w klapkach typu japonki czy w sandałach, lecz obecnie nie może nosić tego obuwia, nie będzie też mogła nosić szpilek jako dorosła kobieta. Wykluczone też jest takie sporty jak rolki, które powódka bardzo lubiła, oraz narty.

Dowód: - zeznania świadka P. Ł. – k. nośnik zapisu – k. 146

- przesłuchanie przedstawicielki ustawowej powódki A. Ł. – nośnik zapisu – k. 297

Rodzice powódki gdy tylko mogli, korzystali ze świadczeń publicznej służby zdrowia, a prywatnie wizyty lekarskie, konsultacje odbywali gdy terminy wizyt na ubezpieczenie zdrowotne były bardzo odległe, nieraz o 3-4 miesiące, oraz gdy występowały u powódki silne dolegliwości bólowe

Dowód: - przesłuchanie przedstawicielki ustawowej powódki A. Ł. – nośnik zapisu – k. 297

Pod względem ortopedycznym i neurologicznym u powódki stwierdza się:

- 1) stan po urazie zmiążdżeniowym stopy lewej z otwartą raną,
- 2) stan po złamaniu nieprzemieszczeniowym nasady dalszej kości piszczelowej lewej, kości sześcienniej, klinowatej pośredniej, trzonu i głowy I kości śródstopia, wieloodłamowym II kości śródstopia, przynasad bliższych II i IV kości śródstopia, złamanie paliczków bliższych palców I, II, III stopy lewej;
- 3) stan po amputacji palucha lewego z powodu martwicy;
- 4) stan po przeszczepie skóry na stopie lewej,
- 5) boczne skrzywienie kręgosłupa (bez związku z wypadkiem)

W wyniku wypadku z dnia 18.04.2011 r. powódka doznała trwałego uszczerbku na zdrowiu ocenianego według załącznika do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18.12.2002 r. (Dz.U.02.234.1974r) w łącznej wysokości 34 %. Wynika on z następstw złamania kości stopu (sześcienniej i klinowatej – poz. 166a – 5 %); złamania I kości śródstopia – poz. 167a – 8 %, wieloodłamowego, wielomiejscowego złamania II kości śródstopia – poz. 167 b – 7 %, złamania IV kości śródstopia - poz. 167 b – 7 %; amputacji palucha – poz. 175 – 7 %; złamania palców II i III według poz. 180 – 4 % (po 2 % za palec). Złamanie nasady dalszej kości piszczelowej lewej bez przemieszczenia nie

pozostawiło następstw anatomicznych i czynnościowych – uszczerbku na zdrowiu. Blizny po pobraniu przeszczepów skórnych w obrębie uda i pachwiny lewej nie powodują uszczerbku na zdrowiu.

Rokowania na przyszłość są niepewne: mogą wystąpić zaburzenia wzrostu stopu. Aktualnie wykonywanie podstawowych czynności życia codziennego jest niezaburzone: brak podstaw do wystąpienia w przyszłości zaburzeń wykonywania tych czynności, wypełnienia funkcji społecznych i rodzinnych. Ze względu na zmiany pourazowe w obrębie stopy lewej ograniczone jest uprawianie sportu wymagającego biegania, skakania, długiego chodzenia, uderzania stopą (np. piłka nożna), pozostałe formy uprawiania aktywnego wypoczynku są niezaburzone.

Dowód: - opinia biegłego sądowego z zakresu chirurgii urazowo-ortopedycznej J. S. z dnia 28.05.2015 r. – k. 260-260 odw.

Matka powódki pismem z dnia 07.11.2011 r., doręczonym stronie pozwanej w dniu 17.11.2011 r. zgłosiła szkodę wnosząc m.in. o wypłatę zaliczki na poczet zadośćuczynienia w kwocie 30.000 zł oraz o zwrot kosztów leczenia, opieki sposób trzecich, dojazdów do placówek medycznych, lepszego odżywiania, przyznania renty na zwiększone potrzeby. Do zgłoszenia dołączyła m.in. dokumentację medyczną powódki oraz dokumentację dotyczącą poniesionych kosztów. Pismem z dnia 29.11.2011 r. poprzędnik strony pozwanej potwierdził przyjęcie zgłoszenia szkody z dnia 18.04.2011 r. oraz o uzupełnienie złożonej dotychczas dokumentacji celem umożliwienia likwidacji szkody. Pismem z dnia 19.12.2011r., doręczonym stronie pozwanej w dniu 20.12.2011 r., powódka uzupełniła dokumentację szkodową, zgłosiła poniesienie kolejnych kosztów związanych z wypadkiem oraz wniosła o przyznanie jej kwoty 70.000 zł tytułem zadośćuczynienia. W toku postępowania likwidacyjnego szkody strona pozwana ustaliła wysokość trwałego uszczerbku na zdrowiu powódki w wysokości 23 %.

W dniu 16.03.2012 r. strona pozwana podjęła decyzję o wysokości należnych jej zdaniem świadczeń powódce przyznając jej wówczas kwoty:

- 13.800 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę,
- kwotę 1.842,85 zł tytułem zwrotu kosztów leczenia,
- kwotę 1.260 zł tytułem zwrotu kosztów opieki osób trzecich,
- kwotę 615,85 zł tytułem zwrotu kosztów dojazdów.

Strona pozwana przyznając ww. kwoty powódce, uznała koszty zgłoszone przez powódkę za poniesione zasadnie, natomiast uwzględniła w ustalonych przez siebie kwotach 40 % przyczynienia się powódki do powstania zaistniałej krzywdy i szkody.

Pismem z dnia 15.06.2012 r., doręczonym stronie pozwanej w dniu 21.06.2012 r., powódka zgłosiła m.in. dalsze koszty związane z wypadkiem (utrącone zarobki, faktura VAT nr (...)).

Decyzją z dnia 05.07.2012 r. strona pozwana uznała za zasadne i przyznała powódce dodatkowo kwotę 97,64 zł tytułem zwrotu kosztów leczenia (faktura nr (...)) oraz kwotę 974,71 zł tytułem zwrotu utraconych zarobków, łącznie 1.072,35 zł, uwzględniając również w ustalonych przez siebie kwotach 40 % przyczynienia się powódki do powstania zaistniałej szkody.

Dowód: - zgłoszenie szkody z dnia 07.11.2011 r. wraz z załącznikami – k. 39-70,

- pismo strony pozwanej z 29.11.2011 r. – k. 71,
- pismo powódki z dnia 19.12.2011 r. – k.
- orzeczenie lekarza orzecznika strony pozwanej - k. 94-95

- decyzja strony pozwanej z pismem przewodnim z dnia 16.03.2012 r. – k. 79-81

- wezwanie do zapłaty z dnia 15.06.2012 r. – k. – 86-89,

- decyzja strony pozwanej z dnia 05.07.2012 r. – k. 90

Pełnomocnik powódki pismem z dnia 12.05.2014 r., wystąpił do strony pozwanej o zapłatę dalszego zadośćuczynienia w kwocie 50.200 zł uwzględniającego 20 % przyczynienia się poszkodowanej do powstania szkody oraz dalszego odszkodowania dotyczącego zwrotu kosztów leczenia (nowe rachunki) w kwocie 878,68 zł, uwzględniającego 20 % przyczynienia się poszkodowanej do powstania szkody (rachunki opiewały na kwotę 1.098,35 zł), a także wypłatę kwoty 1.597,01 zł jako uzupełnienie wcześniej wypłaconego odszkodowania z uwzględnieniem 20 % przyczynienia. Pełnomocnik powódki przedstawił zaświadczenie lekarskie dr. n. med. L. M. (1) z 08.11.2013 r., z którego wynika, że łączny trwały uszczerbek na zdrowiu powódki w wyniku wypadku z 18.04.2011 r. wynosi 30 %. Pełnomocnik powódki przedłożył również sprawozdanie z konsultacji psychologicznej powódki w dniu 08.01.2014 r. u psycholog A. B. (1), która ze względu na zdiagnozowane u powódki, długotrwale utrzymujące się powypadkowe zaburzenia funkcjonowania psychosomatycznego w kierunku utrwalonych adaptacyjnych zaburzeń lękowo-nerwicowych, będących elementem przewlekłego zespołu stresu pourazowego ((...)), zaleciła dalszą pomoc psychoterapeutyczną, której powinna być poddana powódka oraz wsparcie psychologiczne dla rodziców powódki. Kwota 878,68 zł została zgłoszona przez pełnomocnika powódki tytułem zwrotu kosztów leczenia wynikających z faktury VAT nr (...) (z tytułu prywatnej wizyty u dr. L. M. w dniu 08.11.2013 r.), rachunku z dnia 16.01.2014 r. (z tytułu prywatnej konsultacji psychologicznej powódki u psycholog A. B. (1) w dniu 08.10.2014 r.), dwóch paragonów fiskalnych po 100 zł (z tytułu dwóch prywatnych kontroli ortopedycznych powódki w dniu 03.03.2014 r. i 02.09.2013 r.) oraz rachunku na kwotę 37 zł z tytułu kosztów odpisu dokumentacji szpitalnej powódki ze Szpitala (...) w Ś. oraz z tytułu poniesienia przez powódkę kosztów udokumentowanych fakturami VAT nr (...).

Strona pozwana decyzją z dnia 04.06.2014 r. dokonała zwrotu kosztów leczenia wynikających z ww. faktur nr (...), łącznie opiewających na kwotę 311,35 zł. Z uwagi jednak, że uwzględniono 40 % przyczynienia, powódce wypłacona została kwota 186,81 zł. Strona pozwana odmówiła natomiast spełnienia pozostałych świadczeń w żądanej przez powódkę wysokości.

Dowód: - wezwanie do zapłaty z dnia 12.05.2014 r. wraz z załącznikami – k.82-85,

- zaświadczenie lekarskie dr. L. M. z 08.11.2013 r. – k.96-98,

- konsultacja psychologiczna z 08.01.2014 r. – k.37-38,

- faktura VAT nr (...) – k.99,

- faktura VAT nr (...) – k.100,

- faktura VAT nr (...) – k.101,

- faktura VAT nr (...) – k.102,

- dwa paragony fiskalne po 100 zł z tytułu prywatnych kontroli ortopedycznych powódki w dniu 03.03.2014 r. i 02.09.2013 r. – k.103,

- rachunek (...) w Ś. na kwotę 37 zł – k.103

- rachunek za konsultacji psychologicznej powódki u psycholog A. B. (1) – k.103

-decyzja strony pozwanej z 04.06.2014 r. – k. 91-93

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało prawie w całości na uwzględnienie.

Dokonując ustaleń faktycznych Sąd dał w pełnym zakresie wiarę opinii biegłego sądowego dopuszczonej jako dowód w niniejsze sprawie, niekwestionowanej zresztą przez żadną ze stron. Wiarygodność opinii biegłego wynikała z faktu, że w granicach możliwej dla Sądu oceny tejże opinii, nie było podstaw do uznania jej choć w pewnych elementach za błędną lub chociaż wadliwą przez pryzmat logiki, wiedzy powszechnej i zasad oświadczenia życiowego, co uzasadniałyby konieczność sporządzenia nowej opinii, a właśnie pod tymi względami należy oceniać opinie biegłych. Zgodnie bowiem z poglądem wyrażonym w orzecznictwie sądowym (wyrok SN z 7.04.2005 r. w sprawie II CK 572/04, opubl. w LEX nr 151656) specyfika oceny dowodu z opinii biegłego wyraża się w tym, że sfera merytoryczna opinii kontrolowana jest przez sąd, który nie posiada wiadomości specjalnych, w istocie tylko w zakresie zgodności z zasadami logicznego myślenia, doświadczenia życiowego i wiedzy powszechnej. Na marginesie należy zauważyć jedynie, że choć słuszny okazał się zarzut strony pozwanej, że zaświadczenie lekarza dr. n. med. L. M. (1) ustalające uszczerbek na zdrowiu powódki, oraz sprawozdanie z konsultacji psychologicznej powódki przez psycholog A. B. (1), wykonane w ramach prywatnych wizyt powódki poza postępowaniem sądowym nie mogą stanowić w nim rozstrzygającego dowodu na okoliczność uszczerbku na zdrowiu powódki wskutek wypadku z dnia 18.04.2011 r. (gdyż zgodnie z przyjętym w orzecznictwie sądowym poglądem (tak m.in. orzeczenie SN z 29.09.1956 r., III CR 121/56, OSNCK 1958/1/16, wyrok SN z 11.06.1974 r., II CR 260/74, Lex nr 7517, postanowienie SN z 15.04.1982 r. III CRN 65/82 Lex Polonica Maxima, wyrok SN z 08.06.2001 r. I PKN 468/00, OSNP 2003/8/197, wyrok SN z 12.04.2002 r., I CKN 92/00, Lex nr 53932), takie dokumenty (tzw. opinie prywatne) nie mogą być dowodem na okoliczność, która wymaga wiadomości specjalnych, a mogą być traktowane jedynie jako element twierdzeń danej strony, to jak się okazało opinia biegłego sądowego sporządzona w niniejszej sprawie w znacznym zakresie pokrywała się z zaświadczeniem dr. L. M., a nawet biegły sądowy ustalił wyższy uszczerbek na zdrowiu niż ww. specjalista.

Zgodnie z art. 436 § 1 k.c. w zw. z art. 435 § 1 k.c. posiadacz (samoistny albo zależny) mechanicznego środka komunikacji poruszanego za pomocą sił przyrody ponosi odpowiedzialność za szkodę na osobie lub mieniu, wyrządzoną komukolwiek przez ruch tego środka, chyba że szkoda nastąpiła wskutek siły wyższej albo wyłącznie z winy poszkodowanego lub osoby trzeciej, za którą nie ponosi odpowiedzialności. Zgodnie zaś z art. 445 § 1 k.c. w zw. z art. 444 § 1 zd. 1 k.c. w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia sąd może przyznać poszkodowanemu odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Krzywdę należy rozumieć jako cierpienie fizyczne (ból i inne dolegliwości), cierpienia psychiczne (ujemne uczucia związane z cierpieniami fizycznymi lub następstwami uszkodzenia ciała albo rozstroju zdrowia). Przyjmuje się też, że zadośćuczynienie pieniężne ma na celu złagodzenie cierpień psychicznych i fizycznych, zarówno już doznanych, jak i te, które zapewne wystąpią w przyszłości jako skutek zdarzenia wywołującego krzywdę. Zgodnie z art. 362 Kc jeżeli poszkodowany przyczynił się do powstania lub zwiększenia szkody, obowiązek jej naprawienia ulega odpowiedniemu zmniejszeniu stosownie do okoliczności, a zwłaszcza do stopnia winy obu stron.

W rozpoznawanej sprawie sama odpowiedzialność strony pozwanej za szkodę powstałą w związku z wypadkiem komunikacyjnym, jakiemu uległa powódka w dniu 18 kwietnia 2011 r. nie była sporna, albowiem strona pozwana przyjęła wobec powódki, co do zasady, odpowiedzialność cywilną za sprawcę tego wypadku. Kwestiami spornymi pozostawały natomiast kwota dalszego, uzupełniającego zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę, jakiego domagał się powódka, ustalenia na przyszłość odpowiedzialności strony pozwanej za mogące się ujawnić w przyszłości następstwa ww. wypadku, roszczenia odszkodowawcze powódki oraz rozmiar przyczynienia się powódki do powstania szkody.

Niesporne w orzecznictwie sądowym i doktrynie jest, że ze względu na niewymierność krzywdy, określenie w konkretnym wypadku odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę ustawodawca pozostawił sądowi. Sąd dysponuje w takim wypadku większym zakresem swobody, niż przy ustalaniu szkody majątkowej i sumy potrzebnej do jej naprawienia. Nie oznacza to jednak, by ocena Sądu nie poddawała się weryfikacji pod kątem jej zgodności z dyspozycją art. 445 § 1 k.c. Kryteria istotne przy ustalaniu „odpowiedniej” sumy

zadośćuczynienia to przykładowo: rodzaj naruszonego dobra, zakres i rodzaj rozstroju zdrowia, czas trwania cierpień, wiek pokrzywdzonego, intensywność ujemnych doznań fizycznych i psychicznych, rokowania na przyszłość, stopień winy sprawcy (vide: tak SN z wyroku z dn. 12.04.1972 r., II CR 57/72, opubl. w OSNCP 1972, nr 10, poz. 183, wyrok Sądu Najwyższego z 20.04.2006 r., IV CSK 99/05, niepubl. oraz wyrok Sądu Najwyższego z 27.02.2004 r., V CK 282/03, niepubl.). W orzecznictwie sądowym ugruntowany jest pogląd, że zadośćuczynienie z art. 445 K.c. ma charakter przede wszystkim kompensacyjny, musi być rozważane indywidualnie i tym samym jego wysokość musi przedstawiać jakąś ekonomicznie odczuwalną wartość dla poszkodowanego, adekwatną do warunków gospodarki rynkowej (tak m.in. SN w wyroku z dn. z dnia 14 stycznia 2011 r., I PK 145/10 opubl. w M.P.Pr. (...)). W orzecznictwie wyrażono również pogląd, iż zdrowie jest dobrem szczególnie cennym; przyjmowanie niskich kwot zadośćuczynienia w przypadkach ciężkich uszkodzeń ciała prowadzi do niepożądanego deprecjacji tego dobra (tak SN w wyroku z dnia 16.07.1997 r., II CKN 273/97, nie publ.). Jak wskazuje się również w orzecznictwie sądowym (wyrok SN z 28.09.2001 r., III CKN 427/00, Lex 52766) wysokość zadośćuczynienia nie może być nadmierną w stosunku do doznanej krzywdy, ale musi być "odpowiednia" w tym znaczeniu, że powinna być - przy uwzględnieniu krzywdy poszkodowanego - utrzymana w rozsądnych granicach, odpowiadających aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa. Ponadto zdaniem Sądu ustalony przez biegłych lekarzy i innych specjalistów charakter i stopień uszczerbku na zdrowiu ma znaczenie jedynie pomocnicze i nie może stanowić głównego wskaźnika wysokości należnego poszkodowanemu zadośćuczynienia, gdyż przy ustaleniu jego wysokości należy brać pod uwagę również pozostałe wyżej wymienione czynniki (tak również Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 28.06.2005 r., I CK 7/2005, LEX nr 153254, także: wyrok SN z 5.10.2005 r., I PK 47/05, M.P.Pr. (...)).

Zdaniem Sądu powódka mogła zasadnie oczekiwać przyznania od strony pozwanej zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w łącznej kwocie 60.000 zł, z uwzględnieniem już w tej kwocie stopnia przyczynienia się przez powódkę do powstania szkody w wysokości 20 % (co powoduje, że bez wystąpienia takiego przyczynienia zadośćuczynienie wyniosłoby 75.000 zł). Zatem powództwo o uzupełnienie tego świadczenia było zasadne do kwoty 46.200 zł, o czym orzeczono w ramach łącznej kwoty zasądzonej w pkt I wyroku w niniejszej sprawie, wobec dotychczasowego przyznania i wypłacenia powódce przez stronę pozwaną z tytułu tego świadczenia kwoty 13.800 zł.

Dokonując takiej oceny Sąd kierował się następującymi okolicznościami wynikającymi ze stanu faktycznego:

- bardzo znaczny rozmiar bezpośrednio doznanych obrażeń ciała u powódki w wyniku zdarzenia z dnia 18.04.2011 r.,
- bezpośrednie następstwa wypadku: stan bardzo silnego bólu fizycznego, jaki zaczęła odczuwać powódka od momentu wypadku,
- konieczność skorzystania z pomocy pogotowia i poddania się ciężkim operacjom ciała, związanymi najpierw z ratowaniem życia, a następnie eliminacji skutków wypadku, oraz poddania się w związku z tym innym zabiegom lekarskim i badaniom i przebywaniu w związku z tym na kilkutygodniowej hospitalizacji, w tym przez wiele dni na oddziale intensywnej opieki medycznej,
- nieodwracalność uszkodzenia ciała związanego z koniecznością amputacji palucha u lewej nogi,
- konieczność znoszenia od chwili wypadku silnych i długotrwałych dolegliwości bólowych, które przed wypadkiem nie występowały, zdarzających się do chwili obecnej,
- konieczność odbywania licznych wizyt lekarskich, przechodzenia kolejnych badań, zabiegów oraz rehabilitacji,
- konieczność znoszenia zdarzających się zakłóceń snu z powodu bólu,
- konieczność poruszania się przez pewien czas na wózku inwalidzkim, a następnie o kulach łokciowych, co w znacznym stopniu utrudniało życie codzienne powódki i powodowało niemożność samodzielnego wykonywania podstawowych czynności życia codziennego wskutek unieruchomienia powódki i uzależnienia od pomocy osób trzecich (nawet jeśli są to członkowie rodziny) w sprawach życia codziennego, w tym w zaspokajaniu podstawowych

potrzeb życiowych np. fizjologicznych i utrzymaniu higieny osobistej; proces leczenia powódki uniemożliwił jej uczęszczanie do szkoły, a także zabawy z koleżankami,

- dalej utrzymujące się ograniczenia ruchowe i związana z tym niemożność uprawiania swobodnego ruchu, w tym sportów i aktywności wymagających biegania, tak chętnie wykonywanych przez dzieci w wieku powódki, oraz sportów lubianych przez powódkę takich jak rolki czy narty,

- niepewne rokowania na przyszłość związane z mogącymi wystąpić zaburzeniami wzrostu stopy;

- celowa konieczność poddania się w przyszłości zabiegom operacyjnym, które mogą lecz nie muszą przynieść powódce większą sprawność,

- wreszcie pomocniczo, ustalony przez biegłego sądowego wysoki stopień uszczerbku na zdrowiu powódki wskutek zdarzenia z dnia 18.04.2011 r. i jego trwałość, a nie przemijający charakter.

Należy też wziąć pod uwagę okoliczności natury psychicznej, będącej następstwem wypadku:

- stan ogromnego i zrozumiałego szoku i przerażenia u małego jeszcze dziecka, jakim była powódka w momencie wypadku, związanego z samym przebiegiem zdarzenia i koniecznością poddawania się całemu procesowi leczenia,

- konieczność znoszenia procesu leczenia po części w samotności w pierwszej fazie leczenia, bez możliwości obecności w nocy rodziców u jej boku, czego powódka do tej pory nie doświadczała,

- psychosomatyczne następstwa w postaci moczenia się w nocy, zakłóceń snu,

- nadal występujący u powódki silny stres i stany lękowe w sytuacji wizyt u lekarzy,

- głęboka zmiana usposobienia powódki z dziecka roześmianego, pogodnego beztroskiego na smutne i zamykające się w sobie z powodu doznanych przeżyć,

- konieczność psychicznego zmagania się z faktem, że do jej kalectwa i obecnego stanu zdrowia doszło z udziałem jej własnego, kochającego ją ojca;

- głębokie poczucie wstydu, obniżenia własnej samooceny przed rówieśnikami z powodu doznawanych w przeszłości i nadal występujących ograniczeń fizycznych i widocznego kalectwa, co ma wyjątkowo dotkliwe skutki dla powódki jako dorastającej nastolatki z powodu istotnego charakteru wyglądu zewnętrznego w okresie dojrzewania, a w przyszłości będzie też miało istotne znaczenie dla powódki jako dorosłej kobiety,

- konieczność znoszenia nieprzyjemnych uwag czy wyśmiewania się innych dzieci,

- niezwykle młody wiek powódki w chwili wystąpienia wypadku, którego skutki będą trwać przez całe jej życie,

- ograniczona możliwość spędzania wolnego czasu w dotychczasowy aktywny sposób.

Ilość i rozmiar tych ujawnionych cierpień fizycznych i psychicznych powoda nie uzasadnia zdaniem Sądu przekonania, że uzupełniająca kwota 46.00 zł tytułem zadośćuczynienia (dająca łącznie z przyznaną już kwotą sumę 60.000 zł, przy uwzględnieniu przyczynienia), której żądała powódka od strony pozwanej, jest wygórowana i nieadekwatna do okoliczności faktycznych w sprawie i dyrektyw orzecznictwa w tym zakresie. Należy też zauważyć, że wprawdzie Sąd zgodnie z art. 316 § 1 Kpc bierze pod uwagę stan rzeczy z chwili zamknięcia rozprawy, jednak nie oznacza to, że w sprawie o zadośćuczynienie za doznaną krzywdę ma pominąć dotychczasowe cierpienia fizyczne i psychiczne poszkodowanego, nawet jeśli obecnie już nie występują lub uległy złagodzeniu. Natomiast w pozostałym zakresie powództwo o zadośćuczynienie ulegało oddaleniu jako bezzasadne. Należy zwrócić uwagę, iż z ustalonego stanu faktycznego wynika, że aktualnie wykonywanie podstawowych czynności życia codziennego u powódki jest

niezaburzone: brak podstaw do wystąpienia w przyszłości zaburzeń wykonywania tych czynności, wypełnienia funkcji społecznych i rodzinnych. Nie wszystkie też możliwości aktywności fizycznej powódki są wykluczone.

Nie było też podstaw do ustalenia wyższego stopnia przyczynienia się przez powódkę niż 20 %, w szczególności w wysokości 40 %, jak przyjęła w toku postępowania likwidacyjnego szkody strona pozwana i jak chciała tego w toku procesu strona pozwana. Zgodzić się należy z powódką, że ustalony przez stronę pozwaną stopień przyczynienia się powódki do powstania szkody w wysokości 40 % jest zbyt wygórowany, i przyjęty w sposób zbyt dowolny. Należy zwrócić uwagę, że niedostateczny nadzór ze strony matki, polegający na zbyt słabym trzymaniu córki za rękę podczas powrotu ze spaceru, skutkowało wprawdzie wyrwaniem się powódki (chcącej przywitać się z ojcem) i wtargnięciem wprost pod cofający się pojazd typu „pomoc drogowa”, jednak należy mieć na uwadze, że powódka jest (i była) dzieckiem grzecznym, zdyscyplinowanym, nie przysparzającym kłopotów wychowawczych. Matka poszkodowanej trzymając powódkę za rękę nie mogła przewidzieć, że powódka się wyrwie, ponieważ ta nigdy wcześniej tego nie czyniła. Z tego względu zdaniem powódki 20 % przyczynienia się będzie adekwatne do zachowania małoletniej i jej matki.

W świetle ww. art. 444 § 1 Kc zasadne było również roszczenie powódki o zapłatę w zakresie zwrotu kosztów leczenia. W piśmiennictwie prawniczym i orzecznictwie przyjmuje się, że odszkodowanie przewidziane w art. 444 § 1 k.c. obejmuje wszelkie wydatki (koszty) pozostające w związku z uszkodzeniem ciała lub rozstrojem zdrowia, jeżeli są konieczne (niezbędne) i celowe (np. wyrok SN z dnia 9 stycznia 2008 r., II CSK 425/07, M. Praw. 2008, nr 3, s. 116). Pojęcie „wszelkie koszty” oznacza koszty różnego rodzaju, których nie da się z góry określić, a których ocena, na podstawie okoliczności sprawy, należy do sądu (wyrok SN z dnia 9 stycznia 2008 r., II CSK 425/07, LEX nr 378025). Jednak, jak słuszenie się zauważa, celowość ponoszenia wszelkich wydatków może być związana nie tylko z możliwością uzyskania poprawy stanu zdrowia, ale też z potrzebą utrzymania tego stanu, jego niepogarszania (por. wyrok SN z dnia 26 stycznia 2011 r., IV CSK 308/10, LEX nr 738127). W grupie wydatków celowych i koniecznych, pozostających w związku z uszkodzeniem ciała lub rozstrojem zdrowia tradycyjnie wymienia się koszty leczenia i rehabilitacji (pobytu w szpitalu, pomocy pielęgniarstwa, koszty lekarstw, konsultacji lekarskich, zabiegów fizjoterapeutycznych), specjalnego odżywiania się, nabycia protez i innych specjalistycznych aparatów i urządzeń (np. protez, kul, aparatu słuchowego, wózka inwalidzkiego).

Z uwagi na ustalenie, że stopień przyczynienia się powódki do powstania szkody powinien wynieść 20 %, zasadne było powództwo w zakresie kwoty 1.594,61 zł dochodzonej pozewm tytułem dopłaty do przyznanego przez stronę pozwaną już w toku postępowania likwidacyjnego odszkodowania (tytułem zwrotu ogólnie rzecz ujmując kosztów leczenia) uwzględniającego 20 % przyczynienia się poszkodowanej do powstania szkody, o czym orzeczono w ramach łącznej kwoty zasądzonej w pkt I wyroku w niniejszej sprawie. Powództwo odszkodowawcze (za zwrot kosztów leczenia) było zasadne również co do pozostałej kwoty, dochodzonej ostatecznie z tego tytułu w wysokości 691,87 zł (wobec ograniczenia pierwotnego roszczenia z tego tytułu w kwocie 878,68 zł o kwotę 186,81 zł), uwzględniającej już 20 %, a obejmującej szeroko rozumiane koszty leczenia zgłoszone przez powódkę wezwaniem do zapłaty z dnia 12.05.2014 r. Jak wynika bowiem z ustalonego stanu faktycznego koszty zostały poniesione tytułem zwrotu kosztów leczenia wynikających z tytułu prywatnej wizyty u dr. L. M. w dniu 08.11.2013 r., z tytułu prywatnej konsultacji psychologicznej powódki u psycholog A. B. (1) w dniu 08.10.2014 r., z tytułu dwóch prywatnych kontroli ortopedycznych powódki oraz rachunku na kwotę 37 zł z tytułu kosztów odpisu dokumentacji szpitalnej powódki ze Szpitala (...) w Ś.. W ocenie Sądu koszty te pozostają w tzw. normalnym związku przyczynowym w rozumieniu art. 361 Kc z zaistniałym zdarzeniem z 11.04.2011 r., gdyż w szczególności odbycie ww. wizyt „prywatnie”, czyli nie w ramach ubezpieczenia zdrowotnego, było uzasadnione, gdyż w sytuacji ustalonych w stanie faktycznym (a nadto powszechnie znanych i trwających od dawna) długotrwałych utrudnień, a wręcz czasowej niemożliwości, skorzystania z bezpłatnej służby zdrowia, a polegających na niskiej dostępności świadczeń tej służby, nie można twierdzić, że te wydatki nie są związane przyczynowo z doznany bez swojej winy przez powódkę uszkodzeniem ciała lub rozstrojem zdrowia. Nie można żądać od powódki by ta oczekiwała na wizytę lekarską np. ortopedy przez kilka miesięcy w sytuacji, gdy występują u niej silne dolegliwości bólowe. Nadto uzyskanie kopii dokumentacji medycznej jest co do zasady obecnie odpłatne i koszty uzyskania odpisów tej dokumentacji, niezbędnej przecież do ustalenia zakresu i rozmiaru

uszczerbku na zdrowiu powódki, niewątpliwie pozostaje w związku przyczynowym z zaistniałą szkodą. Nadto nie sposób odmówić zasadności poniesienia wydatków w postaci prywatnej konsultacji ortopedycznej u dr. L. M. celem ustalenia uszczerbku na zdrowiu powódki czy psychologicznej u psycholog A. B. (2), w sytuacji kwestionowania przez stronę pozwaną już w toku postępowania likwidacyjnego rozmiarów krzywdy i szkody doznanej przez powódkę, zwłaszcza że rodzice powódki nie są specjalistami z tych dziedzin i nie byli w stanie we własnym zakresie tego uszczerbku ocenić. Zgodnie z zasługującym na aprobatę stanowiskiem wyrażonym w orzecznictwie sądowym (tak uchwała Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 2004 r., III CZP 24/04, OSNC 2005/7-8/117) odszkodowanie przysługujące z umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów może, stosownie do okoliczności sprawy, obejmować także koszty ekspertyzy wykonanej na zlecenie poszkodowanego. Poniesienie kosztów konsultacji ortopedycznej i psychologicznej u powódki można w okolicznościach niniejszej sprawy przyrównać (na zasadzie analogii) do ekspertyzy, o której mowa w ww. uchwale SN.

Uwzględnieniu ulegało również żądanie ustalenia odpowiedzialności strony pozwanej wobec powódki na przyszłość za mogące się ujawnić w przyszłości inne, nieujawnione dotąd skutki wypadku z 18.04.2011 r. Zgodnie z art. 189 Kpc powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Jak wskazuje się w orzecznictwie sądowym interes prawny w ustaleniu odpowiedzialności za ewentualną szkodę na przyszłość zachodzi, gdy istnieje obiektywna niepewność stanu faktycznego (tak m.in. wyrok SA we Wrocławiu z dnia 12.12.2012 r., I ACa 1280/12). Zgodnie z poglądem wyrażonym w orzecznictwie sądowym (tak m.in. uchwała Sądu Najwyższego wyrażone z dnia 24.02.2009 r., III CZP 2/09, LEX 483372) pod rządą art. 442(1) § 3 k.c. powód dochodzący naprawienia szkody na osobie może mieć interes prawny w ustaleniu odpowiedzialności pozwanego za szkody mogące powstać w przyszłości. Jak wskazano, wprowadzenie uregulowania, że bieg terminu przedawnienia roszczenia o naprawienie szkody na osobie rozpoczyna się z chwilą dowiedzenia się przez poszkodowanego o szkodzie i osobie zobowiązanej do jej naprawienia (bo tak należy odczytać § 3 art. 442¹ k.c.) oznacza, że nie został w żaden sposób ograniczony czas, w jakim może ujawnić się szkoda na osobie prowadząc do powstania (zaktualizowania się) odpowiedzialności pozwanego za skutki danego zdarzenia. Drugi, czy kolejny proces odszkodowawczy może więc toczyć się nawet po dziesiątkach lat od wystąpienia zdarzenia wyrządzającego szkodę. Trudności dowodowe z biegiem lat narastają, a przesądzenie w sentencji wyroku zasądzającego świadczenie odszkodowawcze o odpowiedzialności pozwanego za szkody mogące powstać w przyszłości, zwalnia powoda (poszkodowanego) z obowiązku udowodnienia istnienia wszystkich przesłanek odpowiedzialności podmiotu, na którym taka odpowiedzialność już ciąży. Nadto jak wskazuje się w orzecznictwie sądowym interes prawny w ustaleniu odpowiedzialności za ewentualną szkodę na przyszłość zachodzi, gdy istnieje obiektywna niepewność stanu faktycznego (tak m.in. wyrok SA we Wrocławiu z dnia 12.12.2012 r., I ACa 1280/12). W ocenie Sądu taka obiektywna niepewność zachodzi w niniejszej sprawie. Jak wynika bowiem z ustalonego stanu faktycznego rokowania na przyszłość co do stanu zdrowia powódki są niepewne z uwagi na młody wiek powódki: mogą wystąpić zaburzenia wzrostu stopu. W świetle takich ustaleń należy stwierdzić istnienie po stronie powódki interesu prawnego dla stwierdzenia odpowiedzialności strony pozwanej na przyszłość, o czym orzeczono w pkt II wyroku.

Ponieważ powódka cofnęła i zrzekła się roszczenia w zakresie zapłaty kwoty 186,81 zł wraz z odsetkami, uiszczonej już przez stronę pozwaną, wydanie wyroku w tym zakresie stało się zbędne i z tego powodu w tym zakresie postępowanie ulegało umorzeniu na podstawie art. 355 § 1 Kpc, o czym orzeczono w pkt III wyroku.

O odsetkach w części dotyczącej uzupełniającego zadośćuczynienia oraz odszkodowania Sąd orzekł w oparciu o art. 481 § 1 Kc, zgodnie z którym jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Rozstrzygając o obowiązku zapłaty odsetek od zasądzonych kwot Sąd oparł się na art. 455 Kc w zw. z art. 14 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. z 2003.124. (...) z późn. zm.) mając na uwadze wskazane w ww. przepisie terminy do wypłaty świadczeń takich

jak zadośćuczynienie i zwrot kosztów leczenia oraz granice żądania pozwu w niniejszej sprawie w zakresie odsetek od poszczególnych kwot.

Ponieważ powódka w dniu 17.11.2011 r. zgłosiła stronie pozwanej szkodę na swojej osobie i poniesienie kosztów związanych z wypadkiem, a nadto w dniu 20.12.2011 r., na żądanie strony pozwanej, uzupełniła dokumentację szkodową niezbędną do kontynuowania postępowania likwidacyjnego szkody, zgłaszając poniesienie kolejnych kosztów związanych z wypadkiem należało stwierdzić (mając też na uwadze termin 14 dni, o którym mowa w art. 14 ust. 2 ww. ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych), że od dnia 04.01.2012 r. strona pozwana pozostaje w opóźnieniu z zapłatą kwoty 46.200 zł tytułem uzupełniającego zadośćuczynienia oraz kwoty 1.239,57 zł (614,28 zł + 420 zł + 205,29 zł) tytułem zgłoszonych wówczas i udokumentowanych szeroko rozumianych kosztów leczenia. Na tej samej zasadzie strona pozwana pozostaje w opóźnieniu z zapłatą kwoty 355,04 zł od dnia 06.07.2012 r. (jako zgłoszonych stronie pozwanej w ramach wezwania do zapłaty z dnia 15.06.2012 r.) oraz kwoty 691,87 zł (zgłoszonych w ramach wezwania do zapłaty z dnia 12.05.2014 r. oraz mając na uwadze granice żądania pozwu co do tej kwoty sprecyzowane w uzasadnieniu pozwu). Należy przyjąć, że strona pozwana pozostaje w opóźnieniu z zapłatą ww. kwot od wskazanych wyżej dat, w szczególności od kwoty zasądzonego uzupełniającego zadośćuczynienia gdyż jak się okazało w niniejszej sprawie, wysokość przyznanego powódce przez stronę pozwaną w toku postępowania likwidacyjnego zadośćuczynienia była już wówczas zbyt niska. W ocenie Sądu błędny jest bowiem pogląd, iż datą wymagalności roszczenia o zadośćuczynienie jest dzień uprawomocnienia się wyroku zasądzającego to roszczenie. Zgodnie bowiem z zasługującym na aprobatę stanowiskiem wyrażonym w najnowszym orzecznictwie sądowym jeżeli zobowiązany nie płaci zadośćuczynienia w terminie wynikającym z przepisu szczególnego (tu: art. 14 wyżej cyt. ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych) lub w terminie ustalonym zgodnie z art. 455 in fine k.c., uprawniony nie ma niewątpliwie możliwości czerpania korzyści z zadośćuczynienia, jakie mu się należy już w tym terminie. W konsekwencji odsetki za opóźnienie w zapłacie zadośćuczynienia należnego uprawnionemu już w tym terminie powinny się należeć od tego właśnie terminu. Stanowiska tego nie podważa pozostawienie przez ustawę zasądzenia zadośćuczynienia i określenia jego wysokości w pewnym zakresie uznaniu sądu. Przewidziana w art. 445 § 1 i art. 448 k.c. możliwość przyznania przez sąd odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia za krzywdę nie zakłada bowiem dowolności ocen sądu, a jest jedynie konsekwencją niewymiernego w pełni charakteru okoliczności decydujących o doznaniu krzywdy i jej rozmiarze. Mimo więc pewnej swobody sądu przy orzekaniu o zadośćuczynieniu, wyrok zasądzający zadośćuczynienie nie ma charakteru konstytutywnego, lecz deklaratywny (tak m.in. SN w wyrokach z dnia 18 lutego 2011 r., I CSK 243/10, opubl. w LEX nr 848109, z dnia 14 stycznia 2011 r., I PK 145/10 opubl. w LEX nr 79477, z dnia 16 grudnia 2011 r., V CSK 38/11, tak też SO we Wrocławiu m.in. w sprawie II Ca 1350/12). Natomiast w pozostałym zakresie powództwo w zakresie odsetek ulegało oddaleniu jako bezzasadne.

O kosztach procesu Sąd orzekł w pkt V wyroku na podstawie art. 100 zd. 2 Kpc mając na uwadze, że powództwo zostało prawie w całości uwzględnione. Zasądzona od strony pozwanej na rzecz powódki kwota 6.251 zł stanowi celowe w rozumieniu art. 98 § 1 i 3 Kpc koszty procesu poniesione przez powódkę celem obrony jej praw (na które składały się kwota 2.634 zł tytułem opłaty od pozwu, oraz kwota 3.600 zł tytułem należnej opłaty za czynności pełnomocnika powódki będącego radcą prawnym oraz 17 zł tytułem kosztów opłaty skarbowej od pełnomocnictwa). Wysokość stawki zastępstwa procesowego pełnomocnika powódki znajduje uzasadnienie w § 6 pkt 6 Rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu. (Dz. U. nr 163 z dnia 3 października 2002 r., poz. 1349 z późn. zm.) a jej minimalna wysokość – w § 2 ww. Rozporządzenia mając na uwadze, że nie można w ocenie Sądu przyjąć, by nakład pracy radcy prawnego reprezentującego powódkę w niniejszej sprawie w przyczynienie się do jej wyjaśnienia, a także charakter sprawy uzasadniał przyjęcie wyżej stawki niż minimalna.

Mając powyższe na względzie, należało orzec jak w sentencji wyroku.